

13. REIZEN EN MOBILITEIT

13.1. INLEIDING

Personen die internationale bescherming kregen (erkende vluchtelingen en subsidiair beschermden) kunnen naar het buitenland reizen. Velen voelen dit aan als een bevrijding, want tijdens de asielpcedure mochten zij het land niet uit.

Eindelijk is het dan weer mogelijk om familie, land- en lotgenoten of vrienden die in andere landen terecht gekomen zijn, te bezoeken. De Europese Unie wordt door vluchtelingen eerder als één geheel i.p.v. als verschillende natiestaten beleefd. Binnen een of twee uur zit je in Nederland, Duitsland of Frankrijk.

Wat met de familie die in het herkomstland achterbleef? Dit is niet zo eenvoudig.

Er zijn heel belangrijke beperkingen zolang de vluchteling of subsidiair beschermde in het Vreemdelingenregister geregistreerd blijft en dus nog niet de Belgische nationaliteit heeft.

13.2. PROBLEMEN

- **Teruggaan naar het land van herkomst is NIET toegestaan** (ook niet om een zieke ouder te bezoeken of te begraven). Dit geldt voor personen die erkend vluchteling volgens de Conventie van Genève zijn, maar tegenwoordig ook vaak voor personen met subsidiaire bescherming.
- Het Commissariaat-Generaal voor Vluchtelingen en Staatlozen (CGVS) waarschuwt:
 - in [de brochure 'U bent als vluchteling erkend in België. Uw rechten en plichten'](#). *"De erkenning werd immers toegekend omwille van een gegronde vrees voor vervolging in het land van herkomst. Als u naar uw land van herkomst terugkeert, loopt u het risico uw vluchtelingenstatus te verliezen. U kunt ook geen paspoort meer aanvragen bij de ambassade van uw land van herkomst. Als u dit toch doet, loopt u het risico uw vluchtelingenstatus te verliezen."* (pag. 10 en 12).
 - In de brochure ['U geniet subsidiaire bescherming in België. Uw rechten en plichten'](#) staat: *"U hebt het recht om naar het buitenland te reizen, maar als u naar uw land van herkomst terugkeert, loopt u het risico uw subsidiaire beschermingsstatus te verliezen. Elke reis naar uw land van herkomst moet u tijdens de eerste 5 jaar van uw verblijf melden bij de gemeente waar u woont."* (versie mei 2018, pag.15).
- **Om te reizen naar het buitenland, ook binnen de Europese Unie**, moet de vluchteling of subsidiair beschermd in het bezit zijn van een geldige elektronische vreemdelingenkaart én een Belgisch reisdocument dat dienst doet als het nationaal paspoort dat hij niet kan verkrijgen. Soms is er ook een visum nodig⁸⁴.

84 Zie ook <http://www.agii.be/thema/vreemdelingenrecht-internationaal-privaatrecht/verblijfsrecht-uitwijzing-reizen/reizen/reisdocumenten>

- Vanaf 1-01-2018 moet de erkend vluchteling dit Belgisch reisdocument aanvragen bij het gemeentebestuur van de gemeente waar hij is ingeschreven.
- De subsidiair beschermde wendt zich normaal tot de ambassade van zijn land van herkomst. MAAR *“Indien u geen paspoort hebt of kan verkrijgen omdat de autoriteiten in uw land van herkomst direct verantwoordelijk zijn voor het vastgestelde risico op ernstige schade⁸⁵, vraagt u een bijzonder reisdocument voor subsidiair beschermde aan bij de gemeente waar u bent ingeschreven. Een bijzonder reisdocument wordt afgeleverd op voorwaarde dat uw identiteit en nationaliteit vaststaan en u een attest voorlegt van onmogelijkheid om een nationaal paspoort of reistitel te verkrijgen. Dit attest van onmogelijkheid kunt u aanvragen op het CGVS.”* (brochure ‘U geniet subsidiaire bescherming’ pag. 15).
- **De duur van het verblijf in het buitenland is beperkt.** Voor een periode van maximum 3 maanden zijn er geen speciale verplichtingen. Voor een periode langer dan drie maanden moet de persoon:
 - voor zijn vertrek de gemeente inlichten van zijn voornemen om België te verlaten en terug te keren. Indien zijn verblijfsvergunning tijdens zijn afwezigheid zou verlopen, vraagt hij de verlenging ervan aan vooraleer hij vertrekt, omdat hij bij terugkeer een geldige vreemdelingenkaart moet hebben;
 - zich na terugkeer in België binnen de 15 dagen bij de gemeente aanmelden, met zijn geldige verblijfsvergunning.
- **Opgelet! wie in het kader van Maatschappelijke Integratie leefloon ontvangt,** moet bovendien rekening houden met [speciale maatregelen die van toepassing zijn sinds 9 januari 2016](#):
 - meldingsplicht: ieder verblijf in het buitenland van minstens een week moet voor het vertrek aan het OCMW gemeld worden, ook de duur en reden van het verblijf;
 - eventuele schorsing van de uitbetaling van het leefloon: wanneer de leefloonge-rechtigde meer dan 4 (al dan niet opeenvolgende) weken per kalenderjaar in het buitenland verblijft. Een uitzondering kan toegekend worden als hij in het buitenland studies of een stage volgt in het kader van een opleiding tot het behalen van een volwaardig diploma, of een ernstig ziek familielid bijstaat.
 - NB. Dit geldt ook voor mensen met een IGO (Inkomens Garantie voor Ouderen).

13.3. TIPS VAN EN VOOR VRIJWILLIGERS

- Vluchtelingen krijgen herhaaldelijk uitleg over de voorwaarden voor reizen naar het buitenland: door de brochures van het CGVS, tijdens de overgangperiode (zie thema Maatschappelijke integratie), tijdens de inburgeringscursus (zie thema

85 http://www.myria.be/files/20180418_PV_contactvergadering.pdf waar verduidelijkt werd: een contact met de ambassade heeft in principe geen effect op de subsidiaire bescherming en brengt geen intrekking van deze beslissing teweeg, vooral als bescherming is verleend op basis van willekeurig geweld (artikel 15, onder c) de kwalificatierichtlijn). De situatie kan anders zijn als bescherming is verleend op basis van artikel 15, onder b) risico van onmenselijke en vernederende behandeling), maar niets gebeurt automatisch en de situatie wordt geval per geval bekeken.

Inburgering en Integratie) en via het OCMW. Toch is het, wegens het belang ervan, goed dat ook vrijwilligers op de hoogte zijn.

- Bij verplaatsingen lokaal en in het binnenland merken vrijwilligers dat nieuwkomers niet altijd vaardig zijn met de vereiste vervoersdocumenten (ze kopen bv. een enkel ticket maar geen retourkaartje of weekendretour met de trein). Daarom een kort overzicht:

DE BUS.

Mensen met een leefloon of inkomensgarantie of met Verhoogde tegemoetkoming (zie thema Gezondheidszorg) krijgen korting op een Buzzy Pazz of Omnipas voor 12 maanden. Dit vervoerbewijs geeft recht op onbeperkt gebruik van alle vervoerdiensten van De Lijn. Je moet aan de vluchteling wel uitleggen dat het abonnement persoonlijk is. Ook dat de Lijn enkel in Vlaanderen rijdt en er voor de MIVB en TEC in Brussel aparte kaartjes gekocht moeten worden.

DE FIETS.

De meesten onder ons leren van jongs af aan fietsen, maar voor de vluchtelingen die in onze regio terecht komen is fietsen vaak een nieuwe ervaring. Hier ligt bij uitstek een rol die vrijwilligers op zich kunnen nemen. Fietsen is gezond en goedkoop, mits een stevig slot. Praktijklessen geven veel plezier en uiteindelijk veel vrijheid. Ook lessen over verkeersregels en ‘wegwijsmomenten’ zijn echt wel nodig. Je kan iemand op een parkeerplaats of in het park praktische oefeningen en verkeerslessen geven en later samen stad en platteland verkennen.

“Heel nuttig, want ik ken niets van die verkeersregels hier. In Syrië kennen we geen witte lijnen op de weg en hier in België staat het er vol van. Op den duur weet je niet meer waar je moet fietsen” lacht ‘leerling’ Tallad.

DE TREIN.

Veel nieuwkomers zijn aangewezen op het openbaar vervoer en nemen de trein voor verdere afstanden. Maken ze gebruik – en op de correcte manier - van de ticketautomaten, de diverse meerrittenkaarten en weekendretour? Kopen ze hun tickets voor ze opstappen? Want voor wie deze pas op de trein koopt is het serieus duurder en bovendien riskeert men een grote boete.

Wie Verhoogde tegemoetkoming heeft, kan een verminderingskaart aanvragen die het reizen 50% goedkoper maakt.

DE AUTO

Vaak vraagt een werkgever aan de sollicitant of hij/zij een rijbewijs heeft. Geen rijbewijs hebben is dikwijls een motief voor afwijzing. Vaak willen vluchtelingen dus een auto kopen om aan werk te geraken. Ze moeten dan een rijbewijs bezitten en vaak nog een rijexamen afleggen. [Rijbewijzen uit herkomstlanden van buiten de EU worden niet altijd erkend.](#) Het is de moeite waard om dit uit te zoeken.

In 2017 is de rijopleiding in Vlaanderen aangepast.

Op <https://www.rijbewijzer.be/> vindt men alle nieuwe gegevens over theorie-examen, app en praktijkboek, oefenperiode, praktijkexamen, vormingsmoment voor begeleiders en terugkommoment. Kijk ook naar <https://startlife.be/nl-BE/article/rijbewijs-de-veranderingen-in-2018> en <http://www.goca.be/nl/p/rbw-tolk>

Om het theoretisch rijbewijs te oefenen bestaan er online heel wat gratis oplossingen. Bij Centra voor Basiseducatie en Centra voor Volwassenenonderwijs kan men terecht in dag- en avondcursussen. Soms organiseert ook VDAB de lessen.

Er zijn ook privé initiatieven waar eventueel beroep op gedaan kan worden:

De mogelijkheden om het examen met een tolk af te leggen, zijn ingeperkt.

In het Vlaams Gewest kan het theorie-examen, vanaf 01.03.2017, enkel nog afgelegd worden in het Nederlands OF met bijstand van een beëdigde tolk Frans, Duits of Engels. In Brussel kan het examen vanaf 30-04-2018 enkel nog afgelegd worden in het Nederlands of Frans of met bijstand van een beëdigde tolk Engels of Duits.

Autorijlessen via de rijsschool zijn heel duur, wat een fikse hindernis is voor personen met laag inkomen.

Waarschuw dat een autoverzekering of 'verzekering burgerlijke aansprakelijkheid motorrijtuig' verplicht is. De wettelijke verplichting geldt trouwens voor alle motorrijtuigen (bromfiets, auto, quad,...). De verzekering vergoedt de schade die men met zijn motorrijtuig aan anderen veroorzaakt.

<http://www.kwbeensgezind.be/buddy/>

Sinds 2018 ontwikkelt KWB Antwerpen rijlessen met vrijwilligers.

Het initiatief ontstond als follow up van een geslaagde beroepsopleiding voor hoogte-werker waaraan 12 Afghaanse vluchtelingen deelnamen. Niettegenstaande hun succes vonden ze geen werk omdat ze geen rijbewijs hadden.

Een kleinschalige proef met rijlessen werd positief geëvalueerd door vrijwilligers en doelgroep. Sindsdien bouwt KWB in de provincie Antwerpen een project uit waarbij buddy's (begeleiders) zich engageren om gedurende 9-12 maanden rijlessen te geven.

KWB biedt:

- een voertuig, verzekering en brandstofkosten
- coaching als begeleider/buddy
- goede koppeling tussen buddy en kandidaat
- vorming om het officiële attest van begeleider te verkrijgen en training in het omgaan met bijzondere doelgroepen

KWB vraagt:

- een afgebakend en volgehouden engagement (9 tot 12 maanden)
- openheid om jongeren uit kwetsbare doelgroepen te coachen en begeleiden
- min. 2 keer per maand rijinstructie geven (2 uur per sessie)
- bereid zijn om de rijlessen te geven 's avonds en in het weekend.